

מדינת ישראל
משרד החקלאות ופיתוח הכפר
פקיד היערות

אוגוסט 2010

נוהל עבודה ערך חליפי

27 יולי, 2010

מדינת ישראל
משרד החקלאות ופיתוח הכפר
פקיד היערות

סעיף 15א לפקודת היערות קובע:

"התניית רישיון 15א. (א) לא יתן פקיד היערות רישיון לכרות אילן מוגן או עץ בוגר, כאמור בסעיף 15, אלא לאחר שהונחה דעתו כי יינטעו עץ או עצים אחרים מסוג, ממספר ובאיכות, במקום ובמועד כפי שיקבע בתנאי הרישיון; לעניין קביעת מועד הנטיעה יביא בחשבון פקיד היערות, אם ביקש זאת מבקש הרישיון, את מועדה של שנת שמיטה.

מטרת הנוהל שלהלן היא להסדיר את הוראות החוק בנוגע לקביעת ערכם החלופי של העצים לפי הוראות סעיף 15א(א) וזאת בכדי להנחות את פקידי היערות בבואם לקבל החלטה בדבר הרישוי לכריתה או העתקה של אילנות מוגנים.

קריטריונים לשיקול הבקשה:

בבוא לבחון את סיווג העצים הממוקמים בשטח התוכנית, ייעזר פקיד היערות בשיקולים ובמושגים המפורטים:

מופע העץ: גודל צמרתו, גודל גזעו, מופעי עלווה פריחה ועוד.
ערכיות העץ: קשר לאירוע היסטורי, לנוף המקומי, למבנה, לאדם, לתקופה לדת ועוד.
נדירות העץ: מין שיש בארץ פחות ממאה פרטים, או מין שהפסיקו לנטעו ויש חשיבות לשמרו.
חשיבות סביבתית: העץ משפיע במראהו ונוכחותו לטובה על הסביבה מבחינה אדריכלית ותכנונית. כמו כן משפיע לטובה על סביבתו, בין השאר, ביצירת מיקרו-אקלים, הצללה, הקטנת טמפרטורה והקטנת זיהום במיוחד באזורים צפופים ואורבאניים.
מצב בריאותי: מצבו הבריאותי של העץ, מחלות וריקבונות קיימים העלולים לקצר את חייו, גילו בהשוואה לתוחלת חיי המין ונתונים פיזיים המאפשרים הערכת מצבו ואריכות ימיו

שיקולים נוספים

1. אילנות שיוצרים סכנה בטיחותית כגון נפילה או קריסת ענפים, שריפה, לאנשים, למבנים ו/או למתקנים שונים. תבחן האפשרות למניעת הסיכון באמצעים אגרו – טכניים מבלי להידרש לכריתה או העתקה. אישור כריתה או העתקה, במקרה כזה, יינתן רק לאחר קבלת חוות דעת מקצועית של אגרונום מומחה או מהנדס חוזק.
2. אילנות חולים שלא ניתן להבריאים וצפויים למות ממילא.

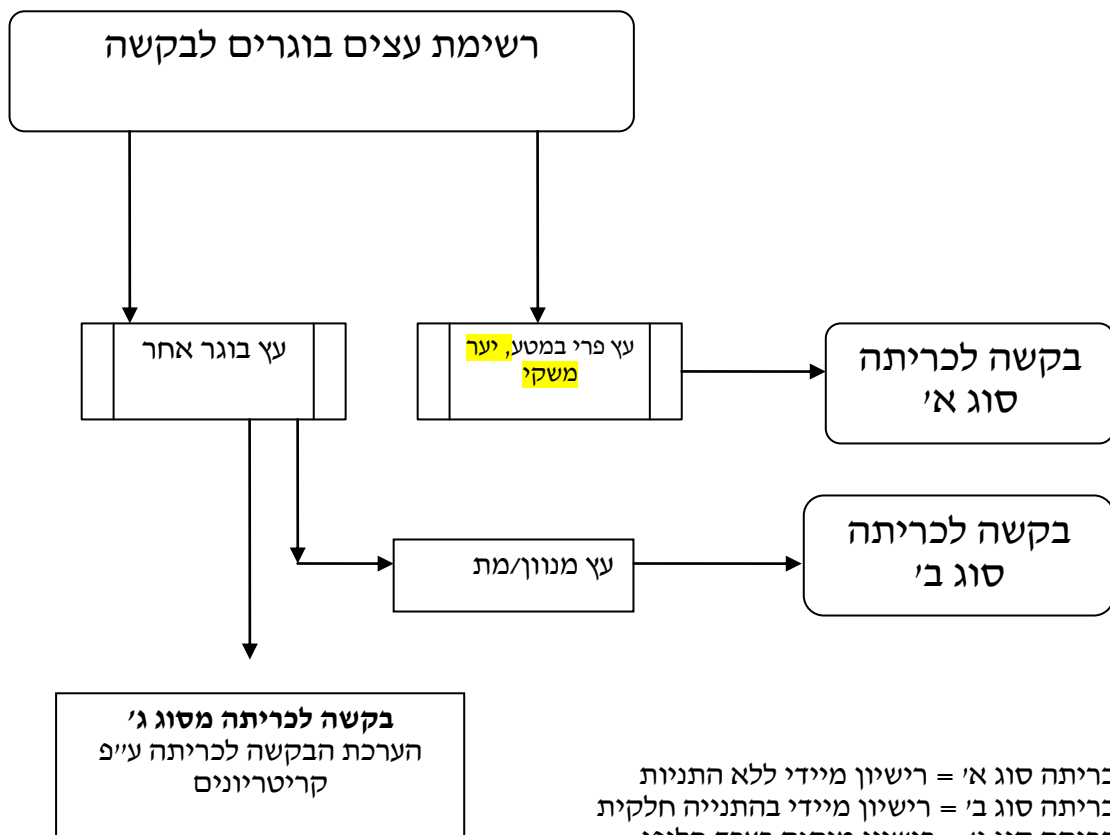

מדינת ישראל משרד החקלאות ופיתוח הכפר פקיד היערות

3. אילנות שיוצרים סכנה בריאותית לתושבים הגרים בצמידות להם [אלרגניים, רעילים ועוד].
4. אילנות פולשניים המופיעים ברשימה של משרד החקלאות.
5. אילנות מתים. לא יינתן רישיון כל עוד עולה חשד שהאילנות הומתו במכוון לצורך קבלת רישיון כריתה, ועד להשלמת התייעוד וחקירת המקרה לסיבת המוות.
6. המשך קיום בית הגידול המקורי של העץ, אם הוא נדרש להמשך התפתחותו בעתיד.

תנאים לקבלת רישיון

כריתה סוג א' = רישיון מיידי ללא התניות
כריתה סוג ב' = רישיון מיידי בהתנייה חלקית
כריתה סוג ג' = רישיון מותנה בערך חלופי

בקשת כריתה סוג ג' :

בבואו לקבל החלטה בנוגע לבקשת כריתה מסוג ג' ישקול פקיד היערות את שיקוליו בהינתן התנאים הבאים:

1. העץ נשוא הבקשה מצוי בשטח בו עומדות להתבצע עבודות פיתוח/בניה כלשהן .
2. העץ נשוא הבקשה מהווה סיכון בטיחותי לסובבים אותו.
3. העץ נשוא הבקשה מהווה מטרד בריאותי לתושב החי בקרבתו
4. העץ נשוא הבקשה נמצא בתחום שטח חקלאי פעיל ומשמש כחוצץ בין חלקות מעובדות

באם הבקשה עונה על אחד או יותר מהתנאים המפורטים לעיל ינקד פקיד היערות את העץ נשוא הבקשה לפי הטבלה המצ"ב ויפעל בהתאם להנחיות המפורטות מטה

פקיד היערות

מדינת ישראל
 משרד החקלאות ופיתוח הכפר
 פקיד היערות

שיקול/דירוג	1 (נמוך)	2(בינוני)	3 (גבוה)
נדירות			
ערכיות העץ			
חשיבות נופית - סביבתית			
מצב בריאותי – משך חיים			
סה"כ			

תוצאות הניקוד

1. עד 6 נק': רישיון כריתה
2. 7-9 נק': רישיון העתקה* במפרט חלקי
3. 10 נק' ומעלה: שימור העץ באתר לפי תוכנית הגנה ושימור מפורטת

*העתקה: החל מ 7 נקודות ולפי שיקול דעת פקיד היערות לעניין ההיתכנות, יינתן רישיון העתקה בלבד.

טבלת ערך חלופי לצורך קבלת רישיון כריתה

עץ בוגר בפעולת פיתוח שלא ניתן להעתקה בקשה סוג ג'			מטרד/ בריאותי	עץ מסוכן	עץ חולה מת/	עילת הבקשה סוג הגורם המבקש
עד 6 נק' נק'	7-9 נק' נק'	10 נק' ומעלה				
נטיעת עצים גודל *9	נטיעת עצים גודל *9	נטיעת עצים גודל *9	נטיעת עץ גודל 8	נטי עת עץ גודל 8	פסור	מבקש פרטי בבניית בית מגורים
נטיעות שוות ערך העץ בהעתקה מלאה **	נטיעות שוות ערך העץ בהעתקה חלקית** או מלאה ** לפי שיקול דעת פרטני	נטיעות שוות ערך הנוסחא האמריקאי ת להערכת שווי עץ	נטיעות שוות ערך 80% הנוסחא האמריקאי ת להערכת שווי עץ.	נטי עת עץ גודל 10	נטיעות עץ גודל 10	מבקש אחר ***

- * ניתן להמיר נטיעת עצים בגודל 8-10 בנטיעת עצים בוגרים לפי עלות בפועל כולל הובלה ונטיעה.
- ** על פי מפרט אגרונום מומחה בתחום והצעת מחיר קבלן לביצוע.

מדינת ישראל
משרד החקלאות ופיתוח הכפר
פקיד היערות

*** מבקש אחר – רשות מקומית, יזם פרטי / ציבורי בפרויקט פיתוח/ בנייה, גוף/ חברה ציבורית פרטית בעבודות פיתוח/ בנייה או כל גורם בפעילות פיתוח שאינו עונה על קטגוריה 1.

הבהרות

1. גורם פרטי בחצרו ובבניית בית מגורים (מספר 1 בטבלה)
 - א. נטיעה חליפית תקבע רק לשתילה בשטח הפרויקט.
 - ב. העתקות חלקיות בלבד בליווי אגרונום רק במקרים בהם קיים עץ משמעותי ונדיר המקבל למעלה מ 12 נקודות.
 - ג. לפי שיקול דעתו של פקיד היערות ולצורך וידוא ביצוע יוכל להשתמש בהתניית טופס 4 בעת מתן היתר בניה אך באמצעות גביית ערבות בנקאית בגובה הערך החליפי לפי הנוהל.

2. גורם אחר (מספר 2 בטבלה)

- א. מימוש הערך החליפי בעבודה:
 - (1) נטיעות עצים בשטח הפרויקט (בהיקף של לפחות 50% מהערך הכולל);
 - (2) העתקות עצים בתוך הפרויקט והחוצה;
 - (3) שיקום ושימור עצים בתוך הפרויקט;
 - (4) סקרי עצים לשימור/סקר עצים מסוכנים – **ברשות מקומית בלבד**;
 - (5) נטיעת עצים לא כולל עבודות פיתוח ולא כולל צמחיה ומדשאות בשצ"פ קרוב (לאחר סיכום ותיאום עם הרשות).
- ב. וידוא ביצוע ע"י התניית טופס 4 בעת מתן היתר בניה או באמצעות גביית ערבות בנקאית בגובה הערך החליפי לפי הנוהל.

גביית ערבות

1. ברישיונות לגורם פרטי לפי שיקול דעת פקיד היערות ניתן לגבות ערבות בנקאית או כתב התחייבות למימוש הערך החליפי שנקבע במקרה בו הערך עולה על 10,000 ₪. (או 20 עצים גודל 10 לערך). ערך הערבות לא יעלה על 20,000 ₪ בכל מקרה.
2. ברישיונות לגורם אחר – לפי שיקול דעת פקיד היערות ערבות בנקאית (או כתב התחייבות חתום ע"י גורם מוסמך מטעם הרשות המקומית) תיגבה לפי שווי הערך החליפי שנקבע. ערך הערבות לא יעלה על 1,000,000 ₪ בכל מקרה.
3. אגף הכספים של קק"ל יגבש יפיץ נוהל גבייה וטיפול בערבות בנקאית לעובדי קק"ל.

מדינת ישראל
משרד החקלאות ופיתוח הכפר
פקיד היערות

נספח: ערך חליפי של העץ על פי נוסחה בינלאומית אמריקאית

ערך העץ בש"ח = 20ש"ח * גודל העץ * מין העץ * מצב העץ * מיקום העץ

נוסחת החישוב :

- גודל העץ – שטח החתך המחושב בגובה 1.3 מ' בס"מ
- ערך המין – בין 0.01 ל – 1.00 לפי רשימה מומלצת מצורפת
- מצב העץ – בהתייחס למצב העץ לפי בריאותו, קצב צימוח, חיוניות, מצב פגעים, צפיפות נוף, חולשת מבנה ואורך חיים צפוי.
- מיקום העץ – שקלול של הערכת העץ לפי מיקומו, תרומה נופית, אסטטית, היסטורית אקלימית, ואקולוגית.

בשיטה המקובלת מאוד בעולם ואף בארץ מביאים בחשבון מספר מרכיבים- **גודל העץ** [שטח החתך של הגזע בגובה 1.3 מ' בסמ"ר], **מין העץ** וערכו יש הבדל בין עצים חסונים ומאריכי חיים לעצים שבירים וקצרי חיים. בנוסף לוקחים בחשבון את **מיקום העץ** בגן, עץ בודד בעל משמעות נופית יקבל ערך גבוה בהרבה מעץ דומה בשדרה או בחורשה. הגורם האחרון שנלקח בחשבון הנו **מצב העץ** עליו מדובר. עץ חולה שמצבו אינו טוב ערכו נמוך ולעומתו עץ בריא שמצבו טוב ויקבל ערך גבוה.

דוגמא: עץ מכנף נאה בן 50 שנה שקוטר גזעו 50 ס"מ. ומצבו טוב ונמצא בגינה פרטית כעץ משמעותי. ערכו יהיה: 20 ש"ח * 1962 סמ"ר * 0.7 [ערך המין] * 0.9 [מצב העץ] * 0.9 [מיקום העץ] = כ- 22,000 ₪.

ערך העתקת עץ עם כל נופו = כולל הכנת העץ והעתקתו. שיטה זו מתאימה לפרויקטים ציבוריים, לבניה ופיתוח של רשויות ויזמים.

& דוגמא: עץ מכנף נאה בן 50 שנה שקוטר גזעו 50 ס"מ. ומצבו טוב ונמצא בגינה ציבורית כעץ משמעותי. העתקת עץ כזה בשלמותו מחייבת הכנה של כשנה לפחות. עלות העתקתו כ- 200,000 ₪.